

## **Sag C-438/05**

### **International Transport Workers' Federation og Finnish Seamen's Union mod**

### **Viking Line ABP et OÜ Viking Line Eesti**

(anmodning om præjudiciel afgørelse  
indgivet af Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division))

»Søtransport — etableringsret — grundlæggende rettigheder — formålene med Fællesskabets socialpolitik — kollektive kampskridt, som en fagforening eller et fagforbund indleder mod en privat virksomhed — kollektiv overenskomst, der kan afskrække en virksomhed fra at udflage et skib til en anden medlemsstat«

Forslag til afgørelse fra generaladvokat M. Poiares Maduro fremsat den 23. maj  
2007 . . . . . I - 10784  
Domstolens dom (Store Afdeling) af 11. december 2007 . . . . . I - 10806

## Sammendrag af dom

1. *Fri bevægelighed for personer — etableringsfrihed — traktatens bestemmelser — anvendelsesområde*  
(Art. 43 EF)
2. *Fællesskabsret — principper — grundlæggende rettigheder — retten til at iværksætte kollektive kampskridt — forenelighed med de grundlæggende friheder, der er fastsat i traktaten*  
(Art. 43 EF)
3. *Fri bevægelighed for personer — etableringsfrihed — traktatens bestemmelser — personelt anvendelsesområde*  
(Art. 43 EF)
4. *Fri bevægelighed for personer — etableringsfrihed — restriktioner — kollektive kampskridt, som en fagforening eller et fagforbund indleder mod en privat virksomhed for at tvinge denne til at tilslutte sig en kollektiv overenskomst*  
(Art. 43 EF)

1. Artikel 43 EF skal fortolkes således, at kollektive kampskridt, som en fagforening eller et fagforbund indleder mod en privat virksomhed for at tvinge denne til at tilslutte sig en kollektiv overenskomst, hvis indhold bevirker, at virksomheden afskrækkes fra at gøre brug af etableringsfriheden, i princippet er omfattet af denne bestemmelses anvendelsesområde.

arbejdsvilkårene i de forskellige medlemsstater reguleres dels ved love eller administrative bestemmelser, dels ved kollektive overenskomster og andre retsakter, der er indgået eller vedtaget af borgerne, ville en begrænsning af forbuddene i denne artikel til offentlige retsakter således skabe en fare for uligheder ved anvendelsen heraf.

Artikel 43 EF gælder ikke alene for offentlige myndigheders retsakter, men tillige for andre former for regler, hvis formål er at give kollektive bestemmelser for lønarbejde og tjenesteydelser. Da

Da organiseringen af arbejdstagernes fagforeningers kollektive kampskridt er omfattet af den retlige selvstændighed, som disse organer, der ikke er offentlig-

retlige enheder, råder over i medfør af den organisationsfrihed, som bl.a. er anerkendt for deres vedkommende i national ret, og disse kollektive kampskridt er uløseligt forbundet med den kollektive overenskomst, som fagforeningerne ønsker indgået, er disse kampskridt i princippet er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 43 EF.

Denne ret, herunder strejkeretten, skal således anerkendes som en grundlæggende rettighed, der er integrerende del af de generelle fællesskabsretlige principper, som Domstolen skal sikre overholdelsen af, men det gælder dog ikke desto mindre, at udøvelsen af denne ret kan undergives visse begrænsninger. Som det nemlig bekræftes i artikel 28 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, er denne ret sikret i fællesskabslovgivningen og national lovgivning og praksis.

(jf. præmis 33-37 og 55  
samt domskonkl. 1)

2. Retten til at iværksætte kollektive kampskridt, herunder strejkeretten, er anerkendt såvel i forskellige internationale instrumenter, som medlemsstaterne har indgået og tiltrådt, såsom den europæiske socialpagt, som i øvrigt er udtrykkeligt nævnt i artikel 136 EF, og konvention nr. 87 om foreningsfrihed og beskyttelse af retten til at organisere sig vedtaget i 1948 af Den Internationale Arbejdsorganisation, som i de instrumenter, der er udarbejdet af medlemsstaterne på fællesskabsplan eller inden for rammerne af Den Europæiske Union, såsom fællesskabspagten om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmæssige og sociale rettigheder, vedtaget i 1989, og som ligeledes er nævnt i artikel 136 EF, og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

I denne henseende er beskyttelsen af grundlæggende rettigheder et legitimt hensyn, som i princippet kan begrunde indskrænkninger i de forpligtelser, der er pålagt ved fællesskabsretten; dette gælder også for forpligtelser, der følger af en i traktaten garanteret grundlæggende frihed, men udøvelsen af de pågældende grundlæggende rettigheder falder ikke uden for anvendelsesområdet for traktatens bestemmelser og bør forenes med de krav, der knytter sig til de rettigheder, der er beskyttet i traktaten, og være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

Det følger heraf, at den omstændighed, at retten til at iværksætte kollektive kampskridt har karakter af en grundlæggende rettighed, ikke indebærer, at kollektive kampskridt, som en fagfor-

ening eller et fagforbund indleder mod en privat virksomhed for at tvinge denne til at tilslutte sig en kollektiv overenskomst, falder uden for artikel 43 EF's anvendelsesområde.

personer rettigheder, som har interesse i de således fastsatte forpligtelsers overholdelse. Forbuddet mod at gøre indgreb i en grundlæggende rettighed, der er fastsat ved en traktatbestemmelse, der har bindende karakter, omfatter desuden bl.a. alle overenskomster, der kollektivt regulerer arbejdsforhold.

(jf. præmis 43-47)

(jf. præmis 57, 58 og 66  
samt domskonkl. 2)

3. Artikel 43 EF tillægger en privat virksomhed rettigheder, som kan gøres gældende over for en fagforening eller et fagforbund.

4. Artikel 43 EF skal fortolkes således, at kollektive kampskridt, der indledes for at tvinge en privatvirksomhed, der har hjemsted i en bestemt medlemsstat, til at tilslutte sig en kollektiv overenskomst med en fagforening i denne stat og til at anvende de vilkår, der er fastsat i denne overenskomst, på arbejdstagerne i et af virksomhedens datterselskaber, der har hjemsted i en anden medlemsstat, er restriktioner som omhandlet i denne artikel.

Afskaffelsen mellem medlemsstaterne af hindringerne for den frie bevægelighed for personer og den frie udveksling af tjenesteydelser ville blive truet, hvis afskaffelsen af statslige skranker blev modvirket af hindringer, som skyldes, at sammenslutninger eller organer, der ikke henhører under den offentlige ret, udøver deres retlige autonomi. Den omstændighed, at visse af traktatens bestemmelser formelt er rettet til medlemsstaterne, udelukker endvidere ikke, at der samtidig kan tillægges de privat-

Et sådant kollektivt kampskridt har til virkning at gøre det mindre attraktivt — om ikke helt formålsløst — for en virksomhed at udøve sin frie etableringsret, fordi det kollektive kampskridt forhindrer den i at drage fordel i værtsmedlemsstaten af samme behandling som øvrige erhvervsdrivende, der

har hjemsted i denne stat. På samme måde skal kollektive kampskridt, der iværksættes med det formål at forhindre redere i at indregistrere deres fartøjer i en anden stat end den, hvor de egentlige ejere af disse fartøjer er hjemmehørende, anses for i det mindste at kunne hindre en virksomheds udøvelse af sin frie etableringsret.

Disse restriktioner kan i princippet begrundes med henvisning til et tvungende alment hensyn, såsom hensynet til beskyttelse af arbejdstagere, på den betingelse, at det godtgøres, at de er egnede til at sikre gennemførelsen af det pågældende mål, og at de ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at nå det.

(jf. præmis 72-74 og 90  
samt domskonkl. 3)